

ספר משלי פרק ז

- (א) בְּנֵי שֹׁמֵר אֲמָרִי וּמִצּוֹתַי תִּצְפֹּן אֶתְךָ:
 (ב) שֹׁמֵר מִצּוֹתַי וְחַיָּה וְתוֹרַתִּי כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ:
 (ג) קָשָׁרִם עַל אֶצְבְּעוֹתֶיךָ כְּתָבָם עַל לִוַּח לִבְךָ:
 (ד) אָמַר לְחַכְמָה אַחֲתִי אֶת וּמִדַּע לְבִינָה תִקְרָא:
 (ה) לְשֹׁמֵרְךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְּכַרְיָה אֲמָרֶיהָ הַחֲלִיקָה:
 (ו) כִּי בַחֲלוֹן בֵּיתִי בְּעַד אֲשַׁנְּבִי נִשְׁקַפְתִּי:
 (ז) וְיֹארָא בַּפְתָּאִים אֲכִינָה בַּבְּנִים נֶעַר חֹסֵר לֵב:
 (ח) עֹבֵר בְּשׁוּק אֶצֶל פֶּנֶה וְדֶרֶךְ בֵּיתָה יִצְעֵד:
 (ט) בְּנִשְׁפָּף בְּעָרֵב יוֹם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה וְאֶפְלָה:
 (י) וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שִׁית זֹנָה וּנְצַרְתָּ לֵב:
 (יא) הַמַּיָּה הִיא וְסוֹרְרַת בְּבֵיתָה לֹא יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ:
 (יב) פֶּעַם בַּחוּץ פֶּעַם בְּרַחֲבוֹת וְאֶצֶל כָּל פֶּנֶה תֵאָרֵב:
 (יג) וְהַחֲזִיקָה בּוֹ וְנִשְׁקָה לוֹ הֵעֵזָה פָּנֶיהָ וְתֹאמַר לוֹ:
 (יד) זִבְחֵי שְׁלָמִים עָלַי הַיּוֹם שְׁלַמְתִּי נְדָרַי:
 (טו) עַל כֵּן יִצְאֲתִי לִקְרָאתְךָ לְשַׁחַר פָּנֶיךָ וְאֶמְצָאָךָ:
 (טז) מִרְבָּדִים רְבִדְתִּי עֲרֹשֵׁי חֹטְבוֹת אֹטוֹן מִצָּרִים:
 (יז) נִפְתִּי מִשְׁכָּבִי מִרְ אֲהֲלִים וְקִנְמוֹן:
 (יח) לָכֵה נְרוֹה דָּדִים עַד הַבֶּקֶר נִתְעַלְסָה בְּאֲהָבִים:
 (יט) כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ הֶלֶךְ בְּדֶרֶךְ מִרְחוֹק:
 (כ) צָרוֹר הַכֶּסֶף לָקַח בִּידוֹ לַיּוֹם הַכֶּסֶף יִבֹּא בֵיתוֹ:
 (כא) הִטְתּוֹ בְּרֵב לָקַחָהּ בַּחֲלֹק שְׁפִתֶיהָ תִּדְיַחְנוּ:
 (כב) הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ פִּתְאֵם כְּשׁוֹר אֶל טֹבַח יִבּוֹא וּכְעֶכֶס אֶל מוֹסֵר אֹוִיל:
 (כג) עַד יִפְלַח חֵץ כְּבִדּוֹ כְּמַהֵר צִפּוֹר אֶל פֶּח וְלֹא יִדַּע כִּי בִנְפֹשׁוֹ הוּא:
 (כד) וְעֵתָה בְּנִים שְׁמַעוּ לִי וְהִקְשִׁיבוּ לְאֲמָרֵי פִי:
 (כה) אֵל יִשְׁטֹ אֵל דְּרָכֶיהָ לִבְךָ אֵל תִּתַּע בְּנִתִּיבוֹתֶיהָ:
 (כו) כִּי רַבִּים חֲלָלִים הִפִּילָה וְעֲצָמִים כָּל הָרָגִיהָ:
 (כז) דְּרָכֶי שְׂאוֹל בֵּיתָה יִרְדוֹת אֶל חֲדָרֵי מוֹת:

ביאור הגר"א - משלי פרק ז פסוק ד

אמור לחכמה אחותי את – שהחכמה והיא התורה שלמד מרבו צריך שיהא דבוק עמו תמיד לכן אמר אחותי שהיא עמו תמיד. ומודע לבינה תקרא – ולהבנת דבר מתוך דבר שזה אינו בתמידות אמר שתהיה אצלך כמודע שהוא קרוב כמו "ולנעמי איש מודע" שהקרוב ג"כ אינו תמיד אצלו כאחותו. ומחמת שלבינה צריך להסביר היטב אמר לשון קריאה והוא נגד סודות התורה וג"כ תורה ומצות:

ביאור הגר"א - משלי פרק ז פסוק ו

כי בחלון ביתי - כמ"ש בפירוש על שיה"ש "משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" כי הרוצה לידע ולראות דבר גלוי מה שנעשה בשוק הוא רואה מחלון ביתו. אבל דבר הסתר מה שעושים בצנעה א"א לראות מן החלון כי לא יעשה בשוק או אפילו בביתו נגד החלון במקום שאפשר לראות מן החלון. וצריך להציץ מן נקב קטן, וזהו נגד החמדה שהוא רודף תמיד בשווקים וברחובות ושטותו בגלוי שאין לו הנאה באמת לא בעה"ז ולא בעה"ב אמר שראה בחלון ביתו. ונגד התאוה שהוא בהסתר בביתו וגם לפי הנראה בגלוי מתוק וטוב אמר בעד אשנבי נשקפתי:

ביאור הגר"א - משלי פרק ז פסוק יב

פעם בחוץ - קאי אלמעלה ש"בביתה לא ישכנו רגליה" רק מתגרה תמיד בת"ח. לזה אומר פעם בחוץ כלומר באותן הלומדין פשטי תורה שפשטי תורה נקראו חוץ כמ"ש למעלה "חכמות בחוץ תרונה." פעם ברחבות - באותן הלומדי' דרושי תורה שנקרא רחובות כמ"ש "ברחובות תתן קולה." ואצל כל פינה - כלומר אצל פינות העיר תארוך פן יצא משם ואז מתגרה גם בו כי כל זמן שהוא בעיר היא אינה יכולה לבא אצלו לכן אומר תארוך שהיא אורבת תמיד פן יצא משם, והיינו מפני שפרדס הוא נגד ד' אותיות הוי"ה ורמז וסוד הוא נגד י"ה. והן נקראין רעין דלא מתפרשין לעלמין ולכן גם העוסקים בהן אין יצה"ר יכול להתגרות בהן אך כאשר יסורו אז הוא מתגרה גם בהם ולכן היא תארוך פן יבאו אליה ויפלו בידה:

ביאור הגר"א - משלי פרק ז פסוק יד

זבחי שלמים עלי - כי אין היצה"ר בא על האדם לפתתו לעשות עבירה כי מי ישמע לו? אך בא אליו במצות ועי"ז ימשוך אותו, וזהו "זבחי שלמים" כי שלמים הוא מצוה גדולה לאכול ולשמוח, ומזה ימשוך היצה"ר כי אין היצה"ר בא אלא מתוך אכילה ושמחה. היום שלמתי נדרי - שבנדבה אין שמחה כ"כ אך בנדר יש שמחה גדולה שהוא חייב באחריותו ואמר "היום שלמתי נדרי" כלומר ומצוה לאכול שלא יבא לידי נותר ומחמת שהוא נדר, לכך אמרה "זבחי שלמים עלי" שנדר הוא "הרי עלי."

וכן כל עניני פיתוי יצה"ר כך הוא בדבר שהוא טו"ר, כי ברע גמור אינו יכול לפתות ואין בדבר טוב שיכול לפתות כמו באכילה של מצוה ושמחה של מצוה ומזה יכול מאוד למשוך אותו. ע"כ אמר זאת בכדי שיתבונן האדם שאין אכילה של מצוה בעולם יותר מן השלמים כי אפילו בשבת יכול לפטור א"ע בכסא דהרסנא כשהוא עושה לכבוד שבת. אבל שלמים אכילתו מצוה וגם צריך ליהדר שלא יבא לידי נותר וגם בשמחה הוא מ"ע כמ"ש ואכלת שלמים ושמחת גו' ומראה שכל פיתוי יצה"ר הוא מזה ומה שבא מזה ומכ"ש בשאר אכילת ושמחות של מצות שצריך האדם מאוד מאוד להשמר ולהזהר א"ע שלא תהא אחיזת יצה"ר משם.